

Jiří Šamšula, ETF UK, 29. 4. 2015

**Pozdrav a
Vstupní slovo**
Ve jménu O+ S+DS

Hlahol Bohu, celá země! Pějte žalmy k slávě jeho jména, jeho chválu šířte chvalozpěvem.

(Ž 66, 1b-2)

Verši z 66. žalmu jsme zahájili fakultní bohoslužbu, kterou slavíme ve středu 4. velikonočního týdne (týdne po neděli Jubilate). Vítám vás a zdravím apoštolským pozdravem: Milost vám a pokoj od Boha, Otce našeho, a Pána Ježíše Krista.

Píseň
178 (Krásná je modrá obloha)

Vstupní modlitba
Bože, Otče Stvořiteli:

Ty působíš v našich srdcích vděčnost, ty máš moc překonávat naši úzkost a obavy, které nás každodenně doprovázejí. Díky tobě, že můžeme děkovat a být vděční, díky tobě, že svoji existenci se vši její tíží a lehkostí můžeme prožívat jako dar a šanci, nikoliv jako trest.
Smířil jsi nás ve svém Synu se sebou, a jednoho každého z nás pověřil zvěstovat toto smíření.

Dej nám fantazii a odvalu, abychom dokázali těšit ty, kteří jsou v našem stále ještě nevykoupeném světě v jakékoli tísní, a sice tou útěchou, jaké se nám samým od tebe dostává.
Buď se svým Duchem při dnešních bohoslužbách a provázej nás i v následujících dnech.
Skrze Krista našeho Pána.
Amen.

1. čtení

2 K 4, 6-15

Žalm
66,1b-12

Evangelium

Biblický text, který nám má osvětlit, v čem je křesťanská existence náročná, čteme v
2K 4,16-18

Kázání

I.
Začnu osobní zkušeností: takovou prakticko-theologickou homiletickou sebereflexí zkušenosti kazatele. Zkušenost, kterou jistě nemám jen já, zkušenost, kterou má asi mnoho lidí, jejichž profesí je psaní textů, či tvorba obecně. Kdykoliv píšu kázání, jsem neklidný, plný úzkosti, plný vnitřního neklidu. Plný obav, zda to vůbec dopíšu. Mám před sebou

spousta textu příprav, spousta myšlenek, většinou roztráštěných, z nichž mám najednou vytvořit koherentní text, který navíc má prostředkovat posluchačům víru a naději. Najednou mě nic nenapadá, mám tohou prokrastinovat, kde se dá. Ani tento text nebyl výjimkou. A hle, ještě nikdy se mi však zatím nestalo, že , po často celonočních boji, kdy se vzdávám naděje, že to dopíšu, by mi nezbylo nic jiného, než rezignovat a sáhnout po kázání starším či rychle stáhnout z internetu kázání někoho jiného, či říci: omlouvám se, nic nemám. Ten text, ten homiletický produkt tu vždy je a já se přiznám, že se tomu často divím a děkuji Bohu: že z toho vnitřního zmatku bylo stvořeno snad smysluplného, jakkoliv asi stále plné frází a nejaností. A postesknou si někdy – ne bez jisté hořké ironie –, jaké by to bylo skvělé, kdyby každé psaní kázání probíhalo tak, že bych si někde sedl do kavárny a zlehka, a přitom v hlubokém soustředěném duchovním ponoru něco napsal.

Psaní kázání je pro mě v této fázi mého života jeden z druhů zkušenosti, která mi poměrně zřetelně zpřítomňuje pravdivost a aktualitu toho, jak apoštol Pavel popsal dynamiku křesťanské víry: totiž, abych použil slov našeho textu, že víra je „poklad v hliněných nádobách“, že je to „nesmírná moc Boží, nikoliv z nás“. Že víra vposledu neklesá na mysl, i když navenek mnohé hovoří pro to, že hýne. Tím však svou situaci, naši situaci (budoucích) kazatelů, a theologů nechci zcela dávat na roveň se zkušeností apoštola Pavla.

II.

Jeho zkušenost, na jejímž základě, vyslovil výroky, které jsme slyšeli, byla v mnohém ohledu zcela jiná. On prožil tuto

dynamiku víry v jiné dějinné situaci, daleko hlouběji a dramatičtěji: jako „z vůle Boží apoštol Krista Ježíše“(1,1). Dostal v dějinách církve a v dějinách spásy ten úkol, aby se stal nejen prvním a nejdůležitějším theologem církve, ale také „apoštolem národů“, díky jehož misijnímu úsilí, doprovázenému řadou soužení, tu také jsme my.

A je to právě druhý list Korintským, kde Pavel nejhloběji tuto svou apoštolskou existenci reflektuje. Reflektuje ji proto, aby se obhájil vůči protivníkům, kteří infiltrovali již tak rozhádaný korintský sbor a kteří mu vyčítali slabost a mdlost: neproazuje se dostatečně mocnými činy, má jen málo ducha, zatímco oni spektakulárními zázračnými činy a řečmi dokazují, že jsou praví apoštolové a nositelé Ducha. Pravděpodobně zastávali „christologii gloriae“, neslučitelnou s Pavlovou theologií kříže. Těm Pavel říká: apoštolská existence se projevuje „ve slabosti“! Ve vnější nezajištěnosti. Ve vnějším ohrožení. Které je důsledkem jeho apoštolského, jeho misijního nasazení. Jeho tíseň, v níž se projevuje Ježíšova smrt, tíseň, která je všem viditelná a pro mnohé pohoršlivá, patří do oblasti toho, co je z hlediska plnosti konce času pomíjivé a nestojí za řeč. Stejně tak ovšem do oblasti pomíjitelného patří ony projevy Boží moci Pavlových soupeřů, na nichž si zakládají.

O soužení, které ho potkávalo, hovoří Pavel spíše nekonkrétně. Z našeho textu se mohlo zdát, že tuto tíži své existence bagatelizuje: mluví o „krátkém a lehkém soužení“. Jinde ovšem zase píše, že to soužení pro něj bylo nadmíru těžké, „až jsme se dokonce vzdali naděje, že to přežijeme.“ (1,8) Pavel své utrpení ani nebagatelizuje, ani neglorifikuje. Vždy současně se svým soužením zažívá něco pozitivního, co

intenzitu toho soužení relativizuje. Navíc ve své existenci, doprovázené strastmi, Pavel rozeznává hlubší důvod toho všeho: nese na sobě „stopy Ježíšovy smrti“. Jeho strasti a slabost nejsou projevem nedostatku Ducha, naopak je to – ovšem jen pro oči víry – paradoxní výraz toho, že je nesen tím pravým Duchem, duchem vzkříšeného ukřižovaného, který je však nevíře neviditelný, víře jen ve svém fragmentu, jen v předjímce.

V našem textu Pavel víru charakterizuje jako vidění neviditelného, které je věčné. Pavel tím však nemyslí, tak jako Platon, věčné ideje, kterým patří pravé bytí, vůči čemuž by postavil to časné viditelné, které na těch neviditelných idejích participuje, ale jeho bytí je jen zdánlivé a je třeba z této časnoti, z tohoto hrobu duše, být spásonosnou teorií osvobozen. To „neviditelné“ je u Pavla závdavek eschatologické novosti, nového stvoření, slávy Ježíšova vzkříšení, kterou Pavel ve své situaci nemůže vykázat jinak, než na svém utrpení a svých misionářských úspěších. Pavel vyznává, že tohoto „neviditelného“, lidově řečeno, „bere energii“, aby vydržel všechnu svou svou slabost, „hliněnost“, nezajištěnost, křehkost (5,1), aby vydržel ono „hynutí“, kterým při své misijní práci prochází. Toto neviditelné mu vše ulehčuje a díky tomu dokáže říci, že jeho časná tíseň „prvního stvoření“ je pro něj „lehká“. To znamená také: nějak smysluplná a již částečně překonaná.

Vůči tomuto „neviditelnému“ Pavel klade to viditelné, to časné: to však nevidí gnosticko-platonsky jako něco negativního. Je to „dobré stvoření“, „náš (přirozený) svět“, „dílo Hospodinových rukou“. Ví však také o jeho pomíjivosti, zatíženosti více či méně pochopitelným zlem, lidskou vinou a

hříchem, ví, že to je svět určený k zániku: náš svět je zároveň – řečeno apokalyptickou terminologií – „tento svět“, tento eón, v němž člověk „po celý svůj život jí v trápení“ a v potu své tváře svůj chléb“.

III.

Když Pavel hovoří o své apoštolské existenci, ukazuje nám, v čem spočívá skutečná náročnost křesťanské víry, křesťanské existence. Křesťanská víra je skutečně náročná, ale jinak, než se často rádo s vážnou, někdy poněkud zahořklou tváří a vyčítavým tónem v hlase, zdůrazňuje. Pravá křesťanská existence je prý náročná, protože má být totožná s obětí, odříkáním, neustálou nezištnou službou pro druhé, zapomínáním na sebe a na své tužby. V takovém pojetí náročnosti křesťan má jen hynout, jen minout, jen trpět, má být nejlépe jako Mistr Jan Hus či Kristus sám. Ale v této jednostranné teologii kříže, v této teologii která glorifikuje utrpení, slabost, obět, službu, v této teologii „falešné skromnosti“, která vyvolala Nietzscheovu zuřivost, v tom náročnost křesťanství nespočívá. Tato náročnost však také nespočívá v jednostranné jásavosti, v teologii slávy a prosperity, která naopak má tendenci vytěšňovat utrpení, slabosti, tíži bytí, hřích, nespravedlnost, která se dnes denně děje, která chce žít, či tvrdí, že žije, v nepřetržité náboženské extázi, odpoutanosti od tíže bytí.

Křesťanská existence je náročná, protože je to „chůze po horském hřebeni“, je to napjatost mezi „viditelným a neviditelným“, mezi nebem a zemí, mezi starým a novým stvořením. Jako Kristus byl napjat mezi „nebem a zemí“, tak i apoštol, a tak i každý křesťan je takto napjat, a toto napětí

nemá rušit a zrušit. Na základě „hledění k Tomu neviditelnému“ ví, že se od viditelného nemůže odpoutat: je „osudově“ spoután s tím, co je konečné a pomíjivé. Nemá na něm lpět, ale nemá se od něho odvracet, mám mít účast na jeho trápeních, a také na jeho radostech – ne jen těch „duchovních – , ale i tělesných. Ale nesmí ho zabsolutnit, nesmí se v něm utopit, nemá se nechat zdrtit jeho temnotami a opít jeho radostmi. To znamená nejdříve: u sebe tyto temnoty nevytěšňovat, neignorovat, přijmout se nejdříve se všemi svými předsudky, strachy, svou nedokonalostí, vinami.

Což může přivést k tomu, že si s apoštolem řeknu, „*neklesáme na mysl, i když navenek hyneme*“: i přes pocity prázdnoty a nesmyslnosti jsem neztratil tušení o plnosti smyslu; jsem bez partnera či v sociální izolaci, a i tak jsem bez pocitu úplné opuštěnosti, ale ještě jsem neztratil naději, že vztahy obnovím či navážu; drtí mě sociální nespravedlnosti, ale věřím, že hříšné struktury, které mě a nás drtí mohou být reformovány; nebo mám pocit, že už vůbec nemám příležitost zastavit se, srovnat si svůj osobní život, své vztahy, ale přesto se mi najednou vzácné chvíle duchovní obnovy dostane. Někomu jsem ublížil, vše se zdá ztraceno, a hle, tu nastává příležitost k odpuštění.

IV.

Snad je jedním z hlubinným důvodů krize církve právě to, že její elity, teologové, faráři a farářky, kteří určují duchovní klima církve a společnosti, napětí této náročnosti nedokážou pochopit, a tak vydržet. Buď hledí jednostranně jen k viditelnému a zapomínají na neviditelné, či se viditelné

snaží přeskočit a snaží se jednostranně hledět jen k neviditelnému. Obojí postoj přináší zkreslený pohled jak na Boha, tak na člověka, společnost, kulturu: buď – ve svých extrémních podobách – Boha démonizuje či zesvětštuje, buď svět a jeho radosti a starosti absolutizuje či zcela vytěšňuje. Ať naše theologická práce a praxe přispěje k pravému pochopení a realizaci oné náročnosti křesťanské existence, v níž nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás a našem světě zjeven. Amen.

Vyznání vin

Vyznáváme se ti, všemohoucí Bože, že jsme hříšní lidé, ve svém myšlení, hovoření, ve svých skutcích, ale i v tom, co nečiníme. Vyznáváme, že spoluneseme vinu za bídu tohoto světa. Potvrďme toto vyznání hlasitým: vyznávám.

Věříme, že Ježíš Kristus vedl svůj zápas s mocnostmi zla a svůj život položil za a pro každého jednoho z nás. Připojme se k tomu hlasitým: věřím.

A chceme odpustit všem, kdo se provinili proti nám, neboť i my žijeme z Božího odpuštění. Vyznejme hlasitě: Odpouštím, s pomocí Boží.

Přijměte slovo potěšení: Hospodin odpouští tobě tvůj hřích, uzdravuje nemoci tvé, vysvobozuje od zahynutí život tvůj.
Amen.

Apostolicum

2. píseň

192 – Dobře staví, kdo zná a ví

Večeře Páně

Pozdrav pokoje

Preface

Pán s Vámi

I s tebou

Vzhůru srdce

Máme je u Pána

Vzdávejme díky Bohu, našemu Otcí.

Je to důstojné a spravedlivé.

Vpravdě je důstojné a spravedlivé,
dobré a spasitelné,

Otče svatý,

abychom ti vždycky a všude vzdávali díky;

abychom tě chválili a oslavovali zvláště nyní, v době
velikonoční. Vždyť naše velikonoční oběť je tvůj Kristus.

V něm všechno zastaralé zaniklo, v něm bylo všechno
obnoveno, v něm našel život smysl a plnost. Skrze něho
vstoupila do světa tvá radost, a celý vesmír a mocné zástupy
andělů zpívají píseň o tvé slávě a bez ustání volají¹:

Sanctus

Svatý, Svátý, Svátý, Pán Bůh zástupů.

Nebe i země jsou plny tvé slávy.

Hosana na výsostech.

Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně.

Hosana na výsostech.

Eucharistická modlitba

Vpravdě jsi svatý, Bože, jsi pramen všeho posvěcení.

Proto prosíme: Sešli svého Svatého Ducha také na tyto dary
a posvěť je,

ať se nám stanou tělem a + krví našeho Pána, Ježíše Krista.

Neboť on, když se vydával na smrt,
vzal při večeři chléb, vzdal ti díky, lámal, dával svým
učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A JEZTE Z TOHO VŠICHNI:
TOTO JE MOJE TĚLO,
KTERÉ SE ZA VÁS VYDÁVÁ.

Po večeři vzal také kalich, znovu ti vzdal díky, dal svým
učedníkům a řekl:

VEZMĚTE A PIJTE Z NĚHO VŠICHNI:
TOTO JE KALICH MÉ KRVE,
KTERÁ SE PROLÉVÁ ZA VÁS A ZA VŠECHNY
NA ODPUŠTĚNÍ HŘÍCHŮ.
TOTO JE SMLOUVA NOVÁ A VĚČNÁ.
TO KONEJTE NA MOU PAMÁTKU.

¹ Preface velikonoční IV, in: Český misál, 1977, s. 287.

Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, na tvůj příchod čekáme, Pane Ježíši Kriste.

Proto konáme, Otče, památku smrti a vzkříšení tvého Syna a vzdáváme díky za to, že můžeme stát před tebou a můžeme ti sloužit.

A v pokoře tě prosíme: Ať nás všechny, kdo máme účast na těle a krvi Kristově, shromáždí a sjednotí Duch svatý.

Smiluj se nad námi nade všemi: dej nám věčný život ve společenství se všemi spravedlivými od počátku světa: ať tě s nimi chválíme a oslavujeme skrze tvého Syna, Ježíš Krista. Skrze něho a s ním a v něm je tvoje všechna čest a sláva, Bože Otče všemohoucí, v jednotě Ducha svatého po všechny věky věků.
Amen.

Agnus Dei

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, daruj nám pokoj.

Vysluhování

Děkovná a přímlovná modlitba

Pane Ježíši Kriste, děkujeme Ti za to, že jsi nás nasýtil svým viditelným Slovem. A také děkujeme, že se za nás u Otce přimlouváš, a za to, že se my můžeme přimlout za druhé. A takto k Tobě voláme:

Prosíme za tvou církev:

za theology, faráře: ať tvé Slovo slyší v jeho plnosti. Dej ať kvůli studiu tvého slova nezapomínají na situaci, do níž má být vyřízeno, ať kvůli složitosti situace, do níž má být vyřízeno, nezakreslují dynamickou pravdu Evangelia.

Tebe prosíme: Pane, smiluj se!

Prosíme dnes zvláště za lid postižený zemětřesením v Nepálu a lidi, kteří jim pomáhají. Prosíme za uprchlíky, kteří v tomto čase přicházejí do Evropy. Dej ať náš kontinent hledá a nalezne řešení, jak těmto lidem a a zemím, z nichž přicházejí, pomoci.

Prosíme za všechny lidi, kteří jsou pronásledováni, opuštěni, kteří jsou ve vězení, kteří hladoví a kteří kvůli tomu nevidí okolo sebe žádný smysl.

Tebe prosíme: Pane...

Otčenáš

Oznámení

Požehnání:

Požehnej vás a provázej všemohoucí a milosrdný Bůh

O+S+DS

Píseň

662 - Do země se skrývá